

Διαγώνισμα Νεοελληνική Γλώσσα

Γ Τάξη Ενιαίου Λυκείου

Ανασφάλεια και υπεροχή

Η αναζωπύρωση του λεγόμενου «Μακεδονικού προβλήματος» έφερε στην επιφάνεια τις δύο **αντικρουόμενες** στάσεις των Ελλήνων απέναντι στους ξένους: ανασφάλεια και υπεροχή. Πίσω από τις αντιδράσεις για την οικειοποίηση του ονόματος «Μακεδονία» και τις **αιτιάσεις** για «παραχάραξη» της Ιστορίας κρύβεται μια βαθιά εθνική ανασφάλεια, **συνοδευόμενη** συχνά και από το **σύστοιχο** αίσθημα θυματοποίησης. Ο συνδυασμός ανασφάλειας και θυματοποίησης δεν είναι **πρόσφατος**, αλλά η οικονομική κρίση τον επέτεινε, ενισχύοντας έτσι το ιδεολόγημα του ανάδελφου έθνους, που διαρκώς κινδυνεύει και δεν έχει να στηριχθεί πουθενά στο διεθνές στερέωμα. Και αυτή η ανασφάλεια της εθνικής μοναξιάς εκφράζεται με συλλαλητήρια, εκκλήσεις ή επιστολές προς ξένους και κινητοποίηση της ομογένειας, η οποία διακατέχεται από τα ίδια φοβικά σύνδρομα.

Ένα τέτοιο αίσθημα απειλής δεν συνάδει όμως με τις συχνά επαναλαμβανόμενες φράσεις, όπως «κρατίδιο των Σκοπίων» ή «δεν θα γίνουμε Βουλγαρία», που εκφράζουν τη βαλκανική υπεροχή των Ελλήνων. Από τη δεκαετία του 1990, με την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων, η Ελλάδα ανέπτυξε **νεο-αποικιοκρατική στάση** απέναντι στους βόρειους γείτονές της, ευελπιστώντας στην επανάληψη των συνθηκών του δέκατου όγδοου αιώνα όταν η ελληνική γλώσσα και οι έλληνες έμποροι κυριαρχούσαν στα Βαλκάνια. Ενδεχομένως το γεγονός ότι ήταν η μόνη χώρα-μέλος της ΕΕ και του ΝΑΤΟ να δικαιολογούσε αυτό το αίσθημα υπεροχής, αλλά το ίδιο αίσθημα υπήρχε και απέναντι στην Πορτογαλία, ακόμη και στην Ισπανία στη δεκαετία του 1970, ωστόσο οι μετέπειτα εξελίξεις το διέψευσαν. Η ίδια νοοτροπία περί περιούσιου λαού υποβάλλεται και στις αβασάνιστες εκτιμήσεις πολλών ότι η Ελλάδα είναι η ομορφότερη χώρα των κόσμου και ο ελληνικός λαός ο πιο φιλόξενος ή στο αξίωμα «όταν εμείς χτίζαμε Παρθενώνες, οι ξένοι έτρωγαν βελανίδια».

Το αντιφατικό μείγμα ανασφάλειας και υπεροχής ανάγεται σε εθνική μυθολογία μέσω της εκπαίδευσης και οφείλεται στη θυμική προσέγγιση της Ιστορίας και της εξωτερικής πολιτικής με τους ξένους να διαχωρίζονται σε φιλέλληνες και ανθέλληνες. Ακόμη και όσοι προσπαθούν να αναιρέσουν το αβάσιμο αυτό αίσθημα υπεροχής, μιλώντας για τη «δυστυχία τού να είσαι Έλληνας» ή περί εθνικής μελαγχολίας ή κάνοντας σχετλιαστικά σχόλια του τύπου «αυτή είναι η Ελλάδα και δεν αλλάζει» υπηρετούν την ίδια συναισθηματική προσέγγιση. Μόνο μια πιο ψύχραιμη και αποστασιοποιημένη αντιμετώπιση του παρελθόντος αλλά

και του παρόντος θα εξουδετερώσει τον αντιφατικό όσο και επιζήμιο εντέλει συνδυασμό ανασφάλειας και υπεροχής.

Ο κ. Δημήτρης Τζιόβας είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Birmingham της Αγγλίας.

Παρατηρήσεις

A. Το σχολείο σας αναλαμβάνει να συντονίσει μία δημόσια συζήτηση στο κέντρο της τοπικής σας αυτοδιοίκησης με θέμα «Το παρελθόν μου είναι το μέλλον μου: Η γνώση της ιστορίας αμβλύνει τις αντιθέσεις μεταξύ των λαών.». Η διευθύντρια, λοιπόν, του σχολείου σας αναθέτει να προλογίσετε τη συζήτηση συνοψίζοντας σε μία περίληψη 90-110 λέξεων το παραπάνω κείμενο.

B1. Σε μία παράγραφο 80-100 να συνθέσετε τον ορισμό της έννοιας **«νέο-αποικιοκρατική στάση»** ερμηνεύοντας το περιεχόμενό της και να αποδίδοντας της χαρακτηριστικά που πιστεύετε ότι την αντιπροσωπεύουν.

B2. Να βρείτε το είδος του κειμένου και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

B3. Να δώσετε από ένα συνώνυμο για τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου και να βρείτε και την ετυμολογική τους προέλευση.

B4.a Να βρείτε τον τρόπο ανάπτυξης της τελευταίας παραγράφου «Το αντιφατικό ανασφάλειας και υπεροχής.» και

B4.β Να εντοπίσετε τους τρόπους συνοχής της.

Γ. Στη δημόσια συζήτηση που προλογίσατε θα κληθείτε να παρουσιάσετε με τη σειρά σας την άποψή σας για τις διαστάσεις που έχει λάβει η εθνικιστική προπαγάνδα τόσο στη χώρας μας όσο και στην γείτονα. Σε μία εισήγηση στο κοινό 500-600 λέξεων να παραθέσετε τα αίτια της έξαρσης των εθνικιστικών τάσεων και στις δύο χώρες και να προτείνετε τρόπους για την ύφεση του φαινομένου.

Καλή επιτυχία!